

TEXTELE PENTRU EXERCIȚIILE AUDIO

A.

Radu Paraschivescu : „La noi, cine nu se amuză o ia razna“

Adevărul: *Romanul „Balul fantomelor” reprezintă o radiografie ironică, ba chiar sarcastică a societății românești contemporane. De ce ai ales cheia ironică?*

Radu Paraschivescu: „Balul fantomelor” fotografiază România de dinaintea lui 2000, România care se pregătea să împlinească un deceniu de tranziție. Mi s-a părut că aniversarea merita un tratament în cheie ironică. Din două motive. În primul rând, fiindcă trăiesc într-o țară în care cine nu știe sau nu poate să se amuze o ia razna.

În al doilea, fiindcă gesticulația patetică și suspinul resemnat n-au făcut parte niciodată din bagajul meu. Și atunci, ca și-acum, România oferea destule motive de stupore. Totul e să știi să le întâmpini. Râsul mi se pare nu doar o pedagogie eficientă, ci și o formă de sănătate mintală. Când un om nu se simte bine, medicul i se adresează prevenitor, explicit și sobru. Când țara ta e bolnavă, floreta ironică face mai mult bine decât gimnastica patriotică de întreținere. Și medicul, și scriitorul însurubat în real trebuie să aibă raporturi bune cu adevărul.

Este ironia un scut cu care te aperi de realitățile care te agresează?

Am, ce-i drept, momentele mele de exasperare, dar nu mă consider un om supus în permanență riscului numit România sau București. Viața aici nu e nici supliciu, nici demență perpetuă. Are destule lucruri frumoase, pitorești, care unele stridențe utile, unele dizarmonii haioase, care îți condimentează zilele.

Prin urmare, nu folosesc ironia pe post de carapace. Pur și simplu simt că asta e registrul care mi se potrivește. S-ar putea să fie și efectul curenților prelungite de roman comic britanic (citat și tradus), pe care le-am început prin liceu, fără să le abandonez până azi. La Humanitas, în colecția de care mă ocup, „Râsul lumii”, am publicat scriitori comici grozavi – englezi, dar nu numai: Tibor Fischer, Tim Lott, Stephen Fry, George Mikes, Peter Mayle, Christopher Buckley, Woody Allen, Eduardo Mendoza, Nigel Williams etc. Și mai vin.

De ce ai recurs, în acest roman, la amalgamul de formule literare (narațiunea la persoana întâi, narațiunea auctorială, interviul, povestirea polițistă etc.)?

Mi s-a părut că intenția parodică a romanului e mai bine slujită dacă trimit săgeți din mai multe poziții spre mai multe ținte. Relatarea la persoana întâi alternează cu relatarea autorului omniscient, cum bine ai observat. Există inserții mediatice – titluri de ziar, fragmente de emisiuni TV sau radio, calamități publicitare – de care lumea are prilejul să-și aducă aminte.

Interviurile din carte imită (fără să reproducă) o rețetă folosită excesiv cu un deceniu în urmă. Firul de thriller se subțiază cu bună știință, ca în multe producții de gen ale vremii, în care autorul își pierdează logica în capitolul doi, cumpărat în trei și mințile în patru. Statisticile și rapoartele legate de consumul de droguri se inspiră din activitatea anumitor organizații pe care le-am văzut la lucru, cu bune și rele. Rezumând, „Balul fantomelor” e un roman scris cu drag și drog.

Profesorii din roman sunt destul de timorați în raport cu tinerii, iar elevii par pierduți pentru totdeauna. Este aceasta o situație emblematică pentru învățământul românesc de astăzi?

Nu știu în ce măsură situațiile și personajele descrise de mine corespund realității. Am fost și eu profesor, dar cu peste două decenii în urmă, când lucrurile arătau cu totul altfel. Fiul meu de opt-sprezece ani îmi evocă astăzi profesori care mai chiulesc de la ore, dar să nu crezi că ne-am consultat în scrierea cărții.

Elevii din „Balul fantomelor” sunt conturați în tușe groase, la fel ca dirigenții lor, fără ca asta să însemne că aşa arată școala românească. Am fost prin licee cu diverse ocazii și am găsit multă lume frecventabilă. Carla Bracci, Tânără apetisantă care-i provocață necazuri profesorului din carte, e un clișeu. Unul dintre mulțele. Mi-a plăcut să iau peste picior aceste formule fixe după care s-au construit destule cărți, filme și piese în România tranziției. Repet, cartea are o sarcină parodică foarte mare.

Poate fi considerată realitatea românească actuală un bal al fantomelor?

Chibicii realității românești se întrec în prognoze sumbre și în verdicte fataliste. Am avut și eu perioada mea de mânie acuzatoare, de frustrare neagră, de acreală. M-am mai calmat între timp. Cum nu mă

suspectez de veleități reformatoare, rămân în postura observatorului amuzat și – trag nădejde – amuzant. Cineva mi-a spus că am ceea ce se cheamă „urechea străzii” și cred că-a avut dreptate.

Așa că pun urechea astă la treabă și până la urmă – să nu fiu ipocrit – mulțumesc lui Dumnezeu că m-a așezat într-o țară care nu cunoaște plictiseala. Ia gândește-te că m-aș fi născut la Aarhus sau la Viborg. Îmi spui și mie, mă rog, de unde găseam subiecte? Trebuia să ficționalizez furibund. Așa, subiectele mă trag de mâncă pe stradă. Totul e să nu fiu nepoliticos, să mă opresc și să iau act. România actuală poate fi și un bal al fantomelor, dar acum te întreb eu pe tine, Cezar: cine-i fantoma balului?

(după Cezar-Paul Bădescu, „*La noi, cine nu se amuză o ia razna*“,, „Adevărul“, 4 iunie 2009)

B.

3 întrebări despre lectură

Am adresat trei întrebări mai multor persoane din afara lumii literare, unde motivațiile lecturii sunt mai degrabă de natură... profesională, chiar dacă la început lucrurile au stat diferit. Iată întrebările: 1) Ce vă face, în primul rând, să citiți/să nu citiți literatură? 2) Există o carte (de literatură) care v-a schimbat în mod esențial? 3) Ce carte v-a plăcuit îngrozitor? (S. S.)

Irinel Popescu, Institutul Clinic Fundeni

1. Îmi plac poveștile, cred că acesta e principalul motiv pentru care prefer literatura memorialistică sau cărților de specialitate, de orice fel ar fi. Le-am descoperit devreme; prin clasa a II-a, devoram *Povestiri nemuritoare*, iar curând după aceea, când mi-au căzut în mâna Alexandre Dumas și Karl May, am început să renunț la jocurile din fața blocului pentru *Cei trei mușchetari* sau *Winnetou*. Și-am tot citit, probabil pentru că nu aveam altceva mai bun de făcut, până când am devenit dependent. După '89, când, într-un târziu, am început să lucrez, și timpul liber a ajuns tot mai prețios, am continuat să citeșc literatură, chiar dacă tot mai puțin și tot mai târziu noaptea. Îmi plac poveștile, cum spuneam, cu o singură condiție, să fie bine scrise. Sau cu mai multe condiții, dar aceasta e cea mai importantă.

2. E greu de spus că vreo lectură m-a schimbat esențial, dar pot să menționez o carte recentă din care am avut foarte multe de învățat. Se cheamă *The Shock Doctrine (Doctrina soc)*, e scrisă de Naomi Klein și e apărută în 2007. Are și un subtitlu, *The Rise of Disaster Capitalism*, care nu cred că mai trebuie tradus și care sintetizează mesajul cărții.

3. M-a plăcuit *Pianista* lui Elfriede Jelinek, pe care cred că am citit-o doar ca să văd cine și de ce mai ia Premiul Nobel pentru literatură în ziua de azi.

Adriana Săftoiu, expert în relații publice

1. Petre Tuțea spunea că în afară de cărți nu trăiesc decât dobitoacele și sfintii: unele pentru că n-au rațiune, ceilalți pentru că o au într-o prea mare măsură ca să mai aibă nevoie de mijloace auxiliare de conștiință. În cazul meu, cum nici nu poate fi vorba să mă includ în a doua categorie, am considerat cartea instrumentul cel mai bun de a nu mă integra în prima categorie. Am început să citeșc pentru că eram mândră, foarte mândră, că pot să fac asta pentru bunica mea care avea doar patru clase și care mă punea să îi citeșc orice, doar să îi citeșc. I-am citit chiar și *Cei trei mușchetari*. N-am renunțat, apoi, pentru că simteam că aşa știi mai mult, că eu cunosc mulți, foarte mulți oameni deștepți și grozavi, că aşa combat singurătatea, că descopeream o lume, că aveam propria geografie reconstruind harta agățată pe peretele camerei mele din adolescență, aşa încât țările purtau nume de autori și personaje. Cartea e must have pentru mine. E nevoie și placere.

2. Mi-e foarte greu să aleg o carte. Au existat cărți și perioade. Pe la 15 ani îmi amintesc că voi am să fiu ca Jane din *Forsyte Saga* a lui John Galsworthy sau să fiu o ființă din *Adam și Eva* de Liviu Rebreanu. La 18 ani, m-au influențat Marin Preda și Marin Sorescu, la 20 de ani, Andrei Pleșu, *Cântarea cântărilor*, apoi, după 1990, când am avut acces la autori de negăsit, până atunci, în librării, Emil Cioran și Mircea Vulcănescu. Sunt doar câteva dintre cărțile care m-au însoțit de-a lungul formării mele.

3. Cel mai rău m-a plăcuit ... *Miorița* și ... *Desculț* al lui Zaharia Stancu. Aș spune mai degrabă că sunt incompatibilă cu anumiți autori cum ar fi Derrida sau Călinescu, romancierul.

Vera Șandor, psihanalistă

1. De ce citesc? Pentru mine, a citi înseamnă promisiunea unei perfecte voluptăți. Să nu citesc: în general, o prejudecată sau o intuiție...

2. O carte anume nu m-a influențat, anumiți autori, da: Dostoievski, Pirandello, Faulkner, Yourcenar, Goethe, Freud, care scrie foarte literar.

3. Ce carte m-a plăcut? Nu-mi amintesc, pentru că de acestea mă las repede. Nu am acest tip de masochism.

Lucia T.

1. Nu știu exact ce mă face să citesc literatură. Nu citesc nici pentru plăcere estetică, nici pentru cultură generală, nici pentru îmbogățire spirituală, nici pentru dezvoltare personală și nici ca să mă priceapă la literatură - adică pentru nimic din toate asta în primul rând. În primul rând, citesc pentru că aşa am apucat. La un moment dat, am luat din greșală din biblioteca unei prietene un volum și l-am răsfoit puțin, convinsă că e o plăcuteală totală, ca poezile de la școală. Nu era deloc aşa - de atunci am vrut mereu alte și alte poezii. Cittul de literatură e o activitate impură, în primul rând. O faci din multe motive, unele bune și altele greșite, unele meschine și altele nobile, unele lăudabile și altele rușinoase. Cred că le-am avut, le am și-o să le am pe toate, chiar toate motivele posibile să citesc literatură. Pentru că aşa e literatura, are toate atracțiile din lume. Știu exact, în schimb, de ce n-am citit literatură câțiva ani în sir. Pentru că nu eram în stare, mintea mea era veșnic ocupată cu altceva, cu probleme "serioase", cum ar fi ce-o să mănușcă mâine și cum o să mă descurc la serviciu, cum să-mi plătesc datorii și cum să-mi ajut părinții.

2. M-au schimbat multe cărți, dar mai ales m-au schimbat toate cărțile laolaltă. Nu mai știu unde am citit că literatura e ca un strat în creier, peste cel al reptilelor, al mamiferelor și al oamenilor. Cei care citesc mai au o foită peste toate asta, o rețea în plus cu care gândesc, cu care văd lumea, cu care trăiesc. Sigur că literatura m-a schimbat, mi-a dat al patrulea creier (mă rog, funcționează și el cum poate).

3. Cea mai recentă carte care m-a plăcut îngrozitor e *Trainspotting* de Welsh. N-am reușit să termin, mă adormea mai ceva ca un somnifer. O fi greșeala mea, se poate.

(după 3 întrebări despre lectură
Anul V, nr.242 - 28 septembrie 2008, «Dilema Veche»)

II.

Guvernul australian a dat prima licență care permite oamenilor de știință să obțină clone ale embrionilor umani, prin intermediul cărora se pot obține celule stem embrionare, transmite agenția Reuters, citată de Mediafax.

Compania de fertilizare in-vitro Sydney IVF a obținut această licență și are acces la 7.200 de embrioni umani pentru cercetare. Dacă această companie va avea succes, ar fi prima dată, la nivel mondial, când în cercetările din domeniu ar fi raportate beneficii, conform declarațiilor reprezentanților National Health and Medical Research Council din Australia.

Cercetătorii din alte țări au produs celule stem considerate a fi similare cu celulele embrionare, folosind o varietate de tehnici, dar niciunii nu au reușit să obțină celule stem embrionare prin clonarea embrionilor umani.

(“Adevărul”, 17 septembrie 2008)

CHEIA EXERCIȚIILOR

ÎNTELEGEREA UNUI TEXT SCRIS:

A. 1. i; 2. c; 3. h; 4. b; 5. f; 6. g; 7. e; 8. j; 9. a; 10. d; B. 11. F; 12. F; 13. F; 14. A; 15. F.

GRAMATICĂ ȘI VOCABULAR:

A. 1. căruia; 2. multora; 3. acestora; 4. acelor; 5. toții; 6. care; 7. unora; 8. altora; 9. celorlalți; 10. unei; 11. însine; B. 12. copilărie; 13. frumusețea; 14. plăcere; 15. însorită; 16. călduroasă; 17. muntoase; 18. accesibile; 19. desfrunzite; 20. contemplativ; C. 21. a surprins-o; 22. i s-a dat; 23. nefolosindu-se; 24. i-ar fi; 25. fiecărui; 26. pe regizori; 27. alegerea; 28. de responsabilitatea; 29. să fie; 30. pentru a merge / ca să meargă; D. 31. dacă; 32. din; 33. fiecare; 34. după; 35. de; 36. al; 37. asupra; 38. nici; 39. cu; 40. spatele.

ÎNTELEGERE ȘI EXPRIMARE ORALĂ. DISCUȚII PE MARGINEA UNUI TEXT AUDIAT

ÎNTELEGERE DUPĂ AUZ:

A. 1. c; 2. a; 3. b; 4. c; 5. c; 6. b; 7. a; B. 8. a; 9. d; 10. c; 11. d; 12. b; 13. b; 14. a și b; 15. b; 16. a; 17. d;
18. a și b; 19. d; 20. a.